



Platten en perkament

Peter D. Verheyen, vertaling Marlene Hoogeveen

Perkament is onmiskenbaar één van de mooiste materialen die we kennen om mee te binden en tegelijkertijd één van de minst gebruikte voor moderne design-banden. Terwijl het vaak wordt gebruikt in bindingen met een flexibele band, is het gebruik over harde platkernen veel beperkter. Als materiaal om mee te werken heeft perkament vele bijzondere eigenschappen. Het is doorschijnend, kan transparant gemaakt worden, is geveerd of dooraderd verkrijgbaar, en is goed bestand tegen slijtage. Het grootste nadeel is het hygroscopische karakter, dat ervoor zorgt dat het uitrekt als het water opneemt en krimpt als het (uit)droogt. Onder droge omstandigheden zal dat ervoor zorgen dat de platten gaan kromtrekken. Dit heeft er waarschijnlijk meer dan wat dan ook voor gezorgd dat binders het niet aandurfden om met dit prachtige materiaal te werken. De constructie zoals in dit artikel beschreven is bedoeld om het kromtrekken te voorkomen en zal er hopelijk toe leiden dat meer boekbinders met perkament zullen gaan werken. Door het toepassen van de “gespleten plat”-techniek die ik als leerling in Duitsland leerde en die beschreven is door Wiese, vermindert men de trekkracht van het perkament op de platten, waardoor die veel makkelijker onder controle is te houden door het tegenplakken van lagen aan de binnenzijde van de band. In tegenstelling tot de techniek beschreven door James Brockman in zijn artikel in de *New Bookbinder* van 1993, is dit een bandzetter, waarbij het meeste werk wordt gedaan los van het boekblok, wat het voor een aantal mensen waarschijnlijk ook makkelijker zal maken.

◀ Vergil, *Bucolica*, Aristide Maillol (illus.), Suhrkamp Verlag, Frankfurt, 1952
 Genaaid op vijf perkamenten bindingen met effen papieren schutbladen; vergulde kopsnede; met zijde bestoken kapitelen; bindingen doorgehaald bij het scharnier; volledig bekleed met dooraderd kalfsperkament; aan de vleeszijde van het perkament in licht reliëf aangebrachte illustraties; voorplat met goudbestempeling. 26,5 x 17 x 2 cm. Gebonden 1994.

Perkament kan met deze techniek zowel gecacheerd als ongecacheerd gebruikt worden. Als men gebruik wil maken van de doorschijnende eigenschappen van het perkament is het vaak makkelijker om de band eerst van papier te maken en dat papier dan te gebruiken om het perkament mee te cacheren. Het is daarbij belangrijk niet te zwaar of te dik papier te gebruiken en het gecacheerde perkament onder bezwaar te laten drogen tussen filtreerpapier totdat het goed droog en gestabiliseerd is. Door het selectief schuren, aanbrengen van vocht en uitoefenen van druk kunnen de doorschijnende eigenschappen worden beïnvloed. Het perkament kan ook direct worden gedecoreerd. Verder kan men met perkament in reliëf werken. Op de juiste manier toegepast kunnen deze effecten zeer bevredigend zijn.

Lijmsorten

Lijmsorten die tijdens het maken van deze band worden gebruikt zijn tarwestijfsel, een 1:1 PVA/Methylcellulose-(MC-)mix (of PVA/stijfselmix) en pure PVA. Het gebruik van synthetische lijmen is vooral omdat het makkelijker is. Bij verfijndere banden, of als deze manier van

binden wordt toegepast bij een conserverende behandeling, gebruik ik gelatine (dierlijke lijm) voor onderdelen zoals het overlijmen van de rug, rugbeleg en hulzen.

Stijfsel wordt in eerste instantie gebruikt om de rug te overlijmen en is cruciaal voor het op de juiste manier vormgeven van de kapjes. Dat komt omdat stijfsel de werktijd verlengt en er voor zorgt dat het materiaal langer verschoven kan worden. Bovendien is het voldoende vochtig om het perkament flexibel te maken, wat het makkelijker maakt om het te vormen. Stijfsel wordt ook gebruikt bij het tegenplakken van het perkament met papier, omdat het minder kans geeft op doorslaan en minder strepen geeft.

Beide 1:1 mengsels mogen gebruikt worden om de platten met papier te bekleden, het perkament op de platten vast te zetten en de inslagen te maken.

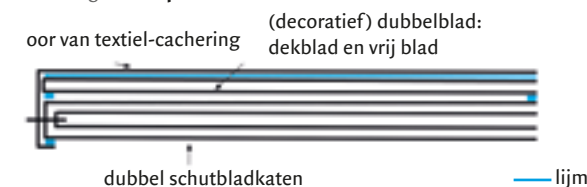
PVA wordt gebruikt om de band in elkaar te zetten. In een heel droge omgeving kan het ook gebruikt worden om het perkament op de band te lijmen omdat het minder vocht bevat, waardoor het materiaal minder uit zal zetten en dientengevolge ook minder zal krimpen.

Vorbereiden van het boekblok

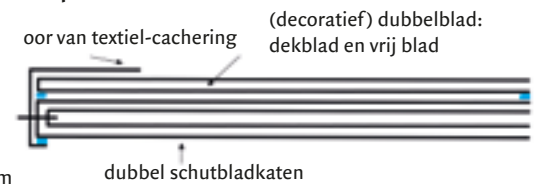
Deze bindwijze is afgeleid van de Duitse (Bradel) band waarbij de band los van het boekblok wordt gemaakt.

Schutblad maken: (tekening 1) Afhankelijk van het formaat, het soort papier, en of het een

Tekening 1 Volperkament



Halfperkament



volperkamenten of halfperkamenten band is, gebruik ik graag twee manieren om de schutbladen samen te stellen.

Volperkament: Dubbel schutbladkatern met aangeplakt dubbelblad dat met katoen of batist is geca- cheerd en om de volledige katernrug is geslagen. Het dubbelblad wordt zowel aan de rugzijde als aan de voorsnede vastgezet met een randje lijm. Dit zorgt voor meer flexibiliteit.

Halfperkament: Gelijk aan volperkament, maar het katoen of batist wordt ingekort tot een oortje.

Snoeien/Snedes: Voor ongelijkmatige sneden moeten de katernen voorafgaand aan het naaien met de bordschaar aan drie zijden worden gesnoeid. NB: voor snedever siering moeten de snedes met de snijmachine of met het ploegmes worden gesneden, na het naaien en inlijmen van de rug.

Naaien: Het boek kan op bandjes, uitgevlact touw of perkamenten bindingen worden genaaid. Prik de katernen met behulp van een prikmal en een priem voor. Plaats voor het naaien ter versteviging een strook Japans papier (ong. 30 grs) dat qua kleur bij de schutbladen en de overige katernen past, om het eerste en laatste tekstkatern. De kettingsteek moet ongeveer 1 cm vanaf de uiteindelijke maat van kop en staart



komen, om na het naaien nog te kunnen snijden. De opdikking na het naaien moet zodanig worden berekend dat, als het boek 45° is gekneept, de rug enigszins rond staat. Zoals altijd moet het naaiwerk gelijkmatig strak zijn.

De schutbladen worden meegenaaid.

Na het naaien wordt de losse versteviging van Japans papier op de onderzijde van het schutblad vastgelijmd, zodat de katoenen kim wordt gefixeerd. Dit zorgt ervoor dat het schutblad vrij kan bewegen en vermijdt de stugge verbinding van aangeplakte schutbladen. Gebruik hiervoor stijf sel om vlekken en doorslaan te vermijden.

Als het boek op perkamenten bindingen is genaaid, dan moeten deze voor het knepen op gelijke lengte geknipt worden (ongeveer 5 cm aan beide zijden). Snijd daarna twee stukken dun karton op de maat van het boekblok, geef de plaats en vorm van de bindingen aan en snijd die uit. Het karton moet doorlopen tot aan de katernrug. Zet de bindingen met tape in de uitsnijdingen vast (tekening 2). Dit voorkomt dat de bindingen in de schutbladen geperst worden tijdens het rondzetten, en beschermt ze tegen vuil. (Gebruik tape (bijv. Scotchtape –red.) dat geen lijmresten achterlaat bij het verwijderen)

Als het boek op uitgevlacte touwen is genaaid, kort de uiteinden dan in tot 2 à 3 cm. Vlas ze verder uit zodat ze mooi uitgewaaierd kunnen worden en zonder verdikkingen op het dekblad gelijmd kunnen worden. Smeer stijf sel op de uitgevlacte uiteinden en waaier ze mooi uit op het katoen van het dekblad. Gebruik een vouwbeen om glad te strijken. Laat het drogen voor het knepen.

Knepen: Smeer stijf sel of lijm op de rug, leg het boekblok goed haaks, en laat het drogen. Nadat het is gedroogd, zet de rug rond en kneep met kneepplanken tot 45°. Zorg er bij het knepen voor dat de diepte van de schouder 2x de dikte van het plat is. NB: Als de voorsnede versierd moet worden, snij die dan na het lijmen, maar vóór het rondzetten en knepen.

Overlijm de rug met stijf sel over de gehele lengte met Japans papier terwijl het boek nog in de



Noirs, Bleus, Sables, Livre de poète de Nane Couzier, 2001

Boekbindtentoonstelling georganiseerd door ARA-Canada. Boekblok genaaid op 5 gecombineerde leren/perkamenten bindingen in zwart, blauw en bruin; met grafiet bewerkte kopsnede; band volledig bekleed met blauw geverfd geitenperkament; bindingen doorgehaald bij scharnier; met grafietfolie betiteld meervoudig gekleurd rugschild. Het opgelegd leer op de band is gebaseerd op de typografie van de tekst. 40 x 25 x 2,5 cm. Gebonden 2005.

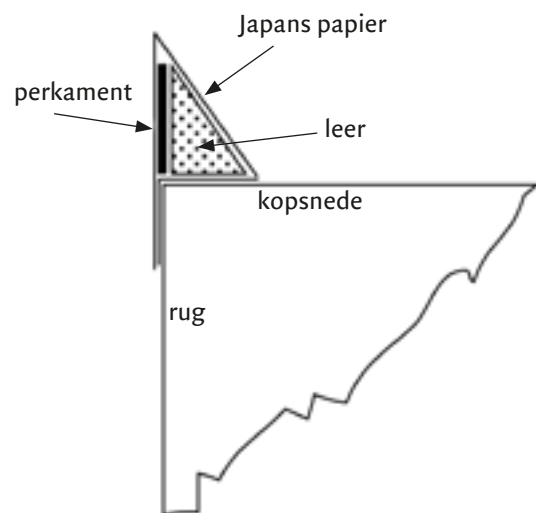
kneepers staat en laat het drogen. Overlijm dan de ruimtes tussen de bindingen en de kettingsteken met textiel. Dat kan linnen of katoen zijn. Hiervoor mag PVA gebruikt worden.

Snedever siering: De snedes kunnen op meerdere manieren worden gedecoreerd. Verguldsel en grafiet staan mooi bij een perkamenten band. Mitchell's boek over snedever siering is daarbij een uitstekende gids (zie literatuurlijst).

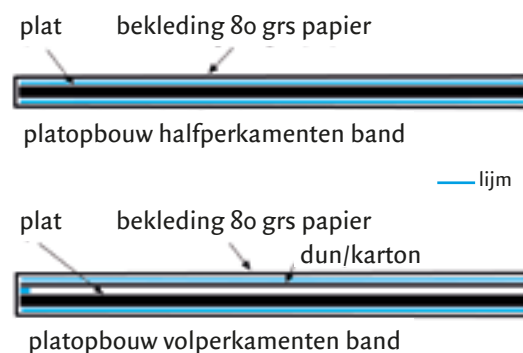
Kapitalen: Een van mijn docenten (Julie Puisseant) zei ooit: "Een boek zonder kapitaal is als een heer zonder das". Ik hou ervan mijn kapi-

talen om een driehoekige kern te besteken, een techniek die ik geleerd heb van Frank Mowery. Ik maak de kern door een stukje leer tegen een stukje perkament te lijmen. Na het drogen snij ik zodanige driehoekige strookjes dat het perkament aan de achterkant van het kapitaal zit, zodat het de kern ondersteunt en recht houdt. Omwikkel de kern strak met een stukje Japans papier om die tijdens het besteken te ondersteunen en lijm dat tegen de rug (tekening 3). Bestek de kern. Er is een ruime keuze in het maken van kapitalen. Het boek van Jane Greenfield en Jenny Hille is een uitstekende gids.

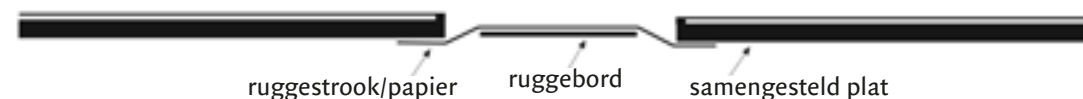
Tekening 3



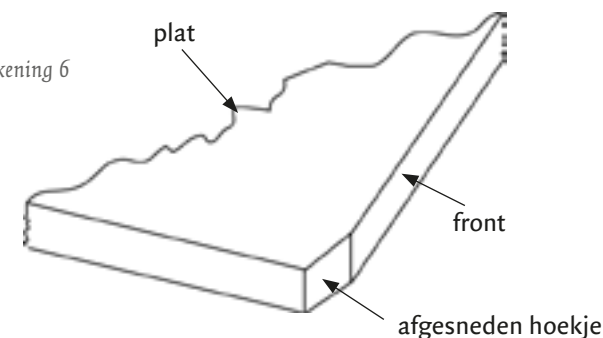
Tekening 4



Tekening 5



Tekening 6



Bescherm het boekblok tijdelijk tegen vuil en vocht door het bijvoorbeeld in huishoudfolie te wikkelen. Laat hierbij de rug vrij.

Huls aanbrengen: Nadat de kapitalen bestoken zijn, moet er een huls worden aangebracht op de rug. Ik maak een driedelige huls van 80 grs papier. De huls wordt los van het boek gemaakt en dan op de boekblokrug gelijmd. Snij net onder de top van het kapitaal af. De voltooide band zal tegen de huls aan gelijmd worden als voorbereiding op het doorhalen van de perkamenten bindingen en het vastlijmen van de platten.

De band

De essentie van deze bindwijze zit in de constructie van de band. De constructie van de platten gaat het kromtrekken tegen omdat het perkament aan het slappere dunne karton trekt waar het aan vastgelijmd zit, waardoor de tegengeplakte lagen op het dikkere, "hoofd" plat de trekkracht beter kunnen weerstaan. Deze techniek wordt beschreven in "Wiese", en ik leerde deze techniek tijdens mijn opleiding in Duitsland.

Werkwijze

Platten

- Snij de platten in lengte en breedte iets hoger en breder dan nodig.
- Lijm 300 grs karton met een dun randje aan de rugzijde op de platten. Sla deze stap over voor een halfperkamenten band.
- Bekleed het geheel met 120 grs zuurvrij papier, waarbij het papier alleen met een randje lijm aan de bovenzijde, de rugzijde en de onderzijde gelijmd wordt m.b.v. PVA/MC-mix. Laat het drogen. (tekening 4)
- Snij het bord op de juiste hoogte af. Idealiter is de overstek even groot als de dikte van het plat.

Bandrug:

- Snij een ruggebord van dun karton (300 grs) op de exacte breedte van de rug en net iets hoger dan de hoogte van het plat.
- Snij een strook van 120 grs papier (hetzelfde papier als gebruikt is voor het bekleeden van de platten) met de breedte van de rug + 6 cm, en net iets hoger dan de hoogte van het plat.
- Breng PVA aan op het ruggebord en lijm het op het midden van de strook papier. Wrijf het

aan met een vouwbeen, draai het om en wrijf het papier met het vouwbeen goed aan tegen de randen van het ruggebord.

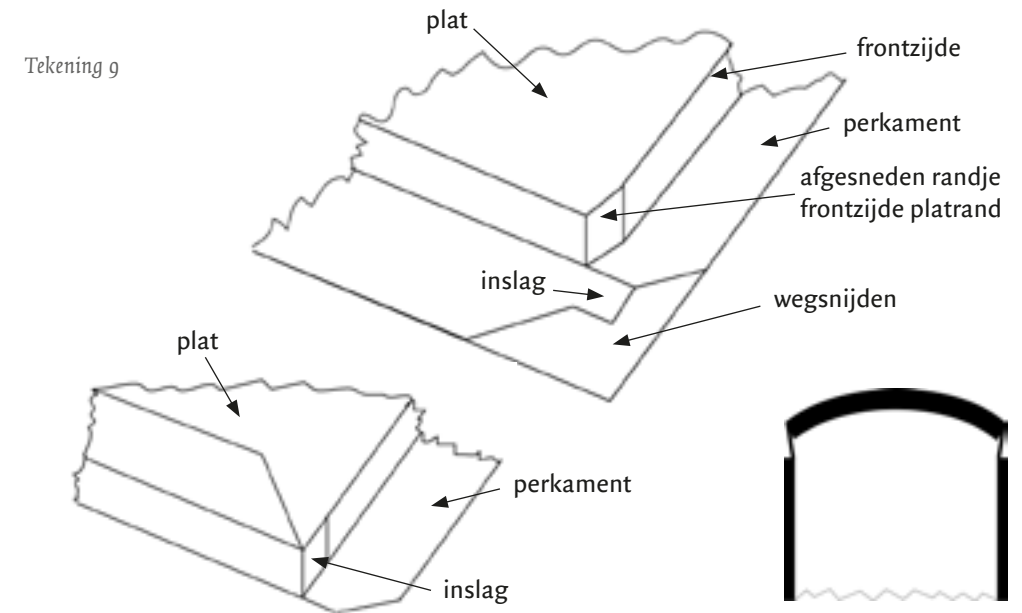
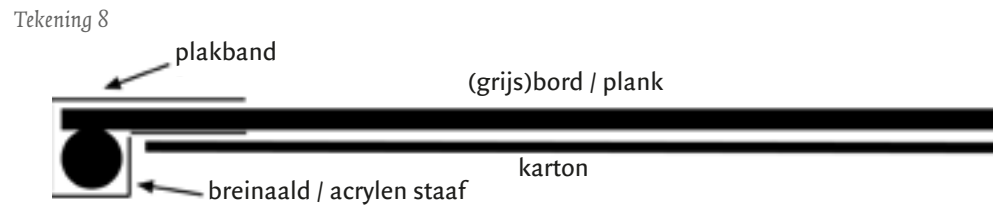
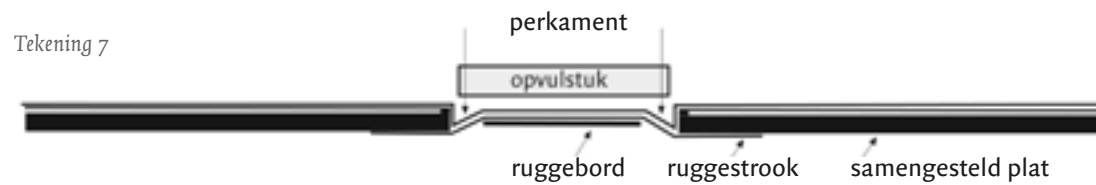
- Lijm de platten, net zoals bij een bandzetter, op een afstand van ongeveer 7 mm van het ruggebord (afhankelijk van de dikte van het materiaal en de omvang van het boek). Tekening 5.
- Zet de rug rond en leg de band om het boek. De rug van de band wordt eerst rondgezet, daarna wordt de band om het boek gelegd om te passen. Markeer de voorsnede van het plat met een pen of mesje en snijd de platten op de juiste maat af.
- Haal een klein hoekje weg bij de voorsnedes (zie tek. 6). Dit hoekje voorkomt dat de inslag zichtbaar zal zijn en geeft een mooie rechte voorsnede i.p.v. een verdikking op de plaats van de inslag. Doe dit ook bij een halfperkamenten band. (tekening 6)
- Als het perkament niet is gecacheerd zorg er dan voor dat de platranden dezelfde kleur krijgen (met acrylverf) als het papier waarmee platten en rug zijn bekleed.

Bekleden:

Het bekleeden van de band gebeurt in drie stappen. Eerst wordt de rug bekleed, dan de platten, en tenslotte worden de inslagen en de kapjes gevormd. Slechts bij uitzondering worden de inslagen van het perkament geschalmd of op andere wijze dunner gemaakt. Zoek daarom een huid die niet te dik is, en gemakkelijk gevouwen en bewerkt kan worden.

Rug bekleeden:

- Maak een opvulstuk voor de rug van dik filterpapier en een dun stuk Reemay of Hollytex. De dikte van dit opvulstuk moet dikker zijn dan de dikte van de platten en een fractie smaller dan de exacte breedte tussen de platten, de knee meegerekend.
- Geef de exacte breedte van de rug op het perkament aan met dunne potloodstreepjes bij de inslagen. Maak het perkament licht vochtig aan de haarszijde. Dit helpt om het perkament soepeler te maken, en vergemakkelijkt het aanbrengen op de rug en in de knepen. Het vochtig maken verkleint ook de kans op het doorslaan van de lijm. Ik preferer voor deze fase zuivere PVA omdat het een



hogere plakkracht heeft en snel droogt.

- Breng de lijm luchtig op het rugdeel van het perkament aan om het doorslaan van strepen te voorkomen. Probeer lijm op de inslagen te vermijden omdat dat het vormen van de kapjes later bemoeilijkt. Leg het perkament op de rug van de band, centreer het goed, en wrijf het aan, vooral aan de randen van de ruggebord en de platranden. Leg het opvulstuk (tekening 7) op de rug en plaats het geheel in de pers en druk het goed aan. Controleer of alles goed zit en leg het met het opvulstuk terug in de pers om te laten drogen.
- Bij een halfperkamenten band kunnen deze stappen gecombineerd worden; het opvulstuk moet dan dezelfde dikte hebben als de dikte van de platten. Na het drogen kunnen de hoeken aangebracht worden. De inslagen worden op dezelfde manier behandeld als bij de volperkamenten band.

Platten bekleden:

- Bij het aanbrengen van het perkament op de platten gebruik ik graag Duitse kneepplanken. James Brockman beschrijft in zijn artikel in "The New Bookbinder" hoe hij zijn eigen kneepplanken heeft gemaakt van grijsbord,

acryl staafjes (of de juiste maat breinaalden) en plakband. U kunt meerdere sets maken voor verschillende plattendiktes (tekening 8).

- Maak het perkament licht vochtig aan de haartzijde (om kans op doorslaan van de PVA te verminderen), vouw het terug, leg er lijmvellen onder en smeer er lijm op. Voor deze fase gebruik ik een 1:1 mix van PVA/MC of zuivere stijfjesel. Vouw het perkament vervolgens terug op het plat, ervoor zorgend dat het strak om de platranden bij de rug is gestreken. Zet het een tijdje met kneepplanken in de pers om een strakke rand te creëren. Herhaal dit aan de andere zijde. Laat het zo lang mogelijk onder gewicht drogen. Dit helpt het perkament om zich te stabiliseren en zal later kromtrekken voorkomen.
- Breng bij een halfperkamenten band de hoekjes aan en snij de inslagen zoals bij tekening 9
- Als de rug betiteld moet worden moet dat nu gebeuren. Nadat de kapjes zijn gevormd kan de rug niet meer recht gebogen worden.

Inslagen:

- Gebruik een vouwbeen om de inslagen voor te vormen en maak de insnedes voor de hoeken (tekening 9). Hierdoor zullen de inslagen

tijdens het werken minder snel loslaten.

- Zet de rug vervolgens opnieuw rond en maak de inslagen vochtig, om te beginnen aan kop en staart. Breng PVA aan op de inslagen en dan stijfjesel aan de kapjes. Dit is heel belangrijk omdat je de tijd en de mogelijkheid om te schuiven nodig hebt om de kapjes te vormen. Sla de inslagen in aan boven- en onderzijde, trek het perkament licht omhoog en vorm de kapjes grof voor. Plaats het boekblok (met folie beschermd) los in de band.

Kapjes:

- Begin met het vormen van de kapjes. De kapjes moeten over de hele lengte even breed zijn, met dezelfde breedte als de dikte van de platten (tekening 10). Probeer plooiën in de kapjes te vermijden. Een puntig vouwbeen (benen of metaal) werkt het beste. Werk het extra materiaal aan de uiteinden met een scherpe beweging in de kneep. Dit is het moeilijkste deel van het bandbekleden en perkament kan zich lastig gedragen. Neem de tijd. Door de stijfjesel op de kapjes is die tijd er ook. Maak de kapjes desnoods aan de buitenzijde licht vochtig, maar zorg dat de rug zelf zo droog mogelijk blijft.

- Haal de band voorzichtig van het boekblok af, sla de voorkant en de hoeken in (tekening 9b). Probeer tijdens dit proces de band niet plat neer te leggen omdat dit de nog vochtige kapjes kan beschadigen.

Laatste stappen:

Leg een stuk melinex of plastic tussen schutblad en band om het vocht tegen te houden, en laat het geheel tussen kneepplanken in de pers of onder licht bezwaar drogen. Heb geduld tijdens het drogen van het perkament. Haal het boekblok vervolgens uit de band en snijd de inslagen op maat, ongeveer 1 cm. Vul bij een halfperkamenten band de ruimte tussen perkament en hoeken op met een stuk dun zuurvrij karton van de juiste dikte, ingesmeerd met PVA. Bekleed de rest van de band met materiaal naar keuze en gebruik passende lijm.

In de band zetten: Smeer PVA op de huls en druk het boekblok er goed passend tegenaan. Zet het met kneepplanken of kunststof staafjes in de pers om er zeker van te zijn dat de band de rug goed omsluit. Goed laten drogen, dat is belangrijk! Inspecteer de platten om te bepalen of en



Tekening 11

met hoeveel lagen ze moeten worden tegengeplakt. Denk eraan dat de platten door het plakken ook gaan werken. Geduld is cruciaal.

Op touwen genaaid: Vul de platten aan de binnenzijde op, laat ze volledig drogen zodat ze plat zijn. Zet het boek tenslotte op de gebruikelijke manier verder in de band met behulp van kneepplanken.

Op bandjes genaaid: Verwijder de beschermende stukken dun karton en knip de bandjes af op gelijke lengte, maak er uitsparingen voor in het plat en lijm ze erin. Vul de platten aan de binnenzijde op en laat het volledig drogen zodat de platten vlak liggen. Schuur vervolgens eventuele oneffenheden weg en zet het boek tenslotte in de band met behulp van kneepplanken.

Op perkamenten bindingen genaaid: Dit is het moment om de bindingen door te halen (tekening 11). Verwijder het karton dat de bindingen op zijn plaats houdt en knip ze schuin af. Dit maakt het doorhalen makkelijker. Houd het boek met de platten open zodanig dat, als men er vanaf de voorsnede naar kijkt, alleen de rand van het plat en de bindingen te zien zijn. Prik met

een priem gaatjes net naast de bindingen, op de rand van de rug. Gebruik dun karton ter bescherming van de schutbladen en de bindingen en snijd met een scalpel kleine openingen tussen de aangegeven gaatjes. Gebruik de priem om de sneetjes vanaf de buitenzijde open te maken en haal de bindingen er door. Herhaal dit proces aan de rand van de platten. Snij de bindingen op gelijke lengte en lijm ze in uitsparingen in het plat. Zorg ervoor dat ze strak aangetrokken zijn. Vul de platten aan de binnenzijde op en laat ze volledig drogen. Schuur eventuele oneffenheden weg en zet het boek tenslotte in de band met behulp van kneepplanken.

Dit artikel is oorspronkelijk verschenen als "Vellum on Boards" in *The Guild of Book Workers Journal* 39 (2004).

Peter D. Verheyen is hoofdconservator van de Syracuse University Library en publiceerde o.a. tussen 2004-2012 het digitale tijdschrift *The Bonefolder*. www.philobiblon.com

In deze literatuurlijst worden alleen de titels vermeld die in dit artikel met name worden genoemd. Een uitgebreide bibliografie vindt u op de www.facebook.com/StichtingHandboekbinden onder notities en in de nieuwsbrief.

Brockman, James. *A vellum over boards binding*. In: *The New Bookbinder*, vol. 13 (1993), p. 43-53.

Greenfield, Jane and Jenny Hille. *Headbands, how to work them*. New Castle, Del., Oak Knoll Books, 1990.

Mitchell, John. *A craftsman's guide to edge decoration*. Sussex, UK, Standing Press, 1993.

Wiese, Fritz. *Der Bucheinband*. Hannover, Schlütersche Verlagsanstalt und Druckerei, 1983, p. 264-284.



OP HET OOG

Lidy Schoonens



The book art of Richard Minsky **Minsky, Richard**

New York, N.Y., George Brazillier, 2011, 136 p., ISBN 9780807616062, € 31.80*
Minsky, oprichter van het "Center of Book Arts" heeft meer dan 35 jaar aandacht gevraagd voor 'boekkunst' en kunstenaars op dit gebied aangemoedigd. Zijn werk is over de hele wereld te zien geweest en verblijft in vaste collecties van o.a. de National Gallery of Art en The Victoria and Albert Museum.

The book art of Richard Minsky laat naast zijn kunstwerken Minsky's andere passies zien, zoals experimenteel drukwerk, samenwerking met andere kunstenaars en schrijvers, het verzamelen en bestuderen van Amerikaanse gedecoreerde uitgeverbanden. Zowel in het verleden, het heden maar ook in de toekomst zullen lezers experimenteel werk van Minsky zien, altijd nieuwsgierig naar de integratie van technologie in boek, materiaal en metafoor.

In 2009 verscheen : Richard Minsky – *The art of American book covers 1875-1930* Brazillier, ISBN 9780807616024

Ultimate papercraft bible: a complete reference with step-by-step techniques **Marie Clayton**

London, Collins & Brown, sept. 2012, 304 p., ISBN 9781843406723, € 29.50*
Dit deel van de "ultimate series" beschrijft alle technieken die je nodig hebt voor het maken van prachtige papierobjecten. Hoewel er voor veel technieken in dit boek niet meer nodig is dan papier, schaar en lijm beschrijft het eerste hoofdstuk gereedschappen, materialen en basistechnieken. Als je eenmaal de basis onder de knie hebt zul je verstand staan van het grote aantal variaties waarop je je kunt uitleven. Diverse papierbewerkingen komen aan bod, zoals kleuren, decoreren en structuur aanbrengen, kaarten maken, enveloppen, geschenkpapier en doosjes, decoratieve technieken zoals papiersnijden, en origami. Het laatste hoofdstuk gaat over papierkunst zoals papier-maché en decoupage met advies hoe je het beste je eigen papierkunst maken.

Slash : paper under the knife **David Revere McFadden**

New York, N.Y., Abrams Books, Museum of arts & Design, 2009, 224 p., ISBN 9788874395293, € 42.60*
Een overzicht van hedendaagse kunstenaars die gesneden papier gebruiken als kunstvorm, van kleine ingewikkelde werkjes tot monumentale architecturale beeldhouwwerken. Met hoogtepunten uit het werk van 45 internationale kunstenaars (waaronder Olafur Eliasson, Tom Friedman, William Kentridge, and KaraWalker) biedt het boek niet alleen gesneden papier, maar ook verbrande, gescheurde, gelaserde en gebeeldhouwde papierkunst. Tevens is aandacht besteed aan toepassingen in animatie en fotografie. Kunstkenner David Revere McFadden bewijst met dit bijzondere boek dat met vindingrijkheid en vakmanschap een van de gewoontste materialen kan worden omgevormd tot onvergetelijke kunstwerken.

*prijzen onder voorbehoud

Meer informatie en verkoop:

Lidy Schoonens | Johan van Oldenbarneveltlaan 45 | 2582 NJ Den Haag
T: 070-3550965 | E: lidy.schoonens@planet.nl | I: www.lidyschoonensboeken.nl